

Usporedba Japana i Danske u 18. stoljeću

Drča, Nikola

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:142:287843>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-23**

FILOZOFSKI FAKULTET
SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

Repository / Repozitorij:

[FFOS-repository - Repository of the Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

Filozofski fakultet u Osijeku

Preddiplomski dvopredmetni studij Engleskog jezika i književnosti i Povijesti

Nikola Drča

Usporedba Japana i Danske u 18. stoljeću

Završni rad

Mentor: prof. doc. dr. sc. Igor Josipović

Osijek, 2024.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera

Filozofski fakultet u Osijeku

Odsjek za povijest

Preddiplomski dvopredmetni studij Engleskog jezika i književnosti i Povijesti

Nikola Drča

Usporedba Japana i Danske u 18. stoljeću

Završni rad

Znanstveno područje humanističkih znanosti, znanstveno polje povijesti,
znanstvena grana hrvatske i svjetske ranovjekovne povijesti

Mentor: prof. doc. dr. sc. Igor Josipović

Osijek, 2024.

IZJAVA

Izjavljujem s punom materijalnom i moralnom odgovornošću da sam ovaj rad samostalno napravio te da u njemu nema kopiranih ili prepisanih dijelova teksta tuđih radova, a da nisu označeni kao citati s napisanim izvorom odakle su preneseni.

Svojim vlastoručnim potpisom potvrđujem da sam suglasan da Filozofski fakultet Osijek trajno pohrani i javno objavi ovaj moj rad u internetskoj bazi završnih i diplomskih radova knjižnice Filozofskog fakulteta Osijek, knjižnice Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku i Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu.

U Osijeku, datum 13.03.2024.

Nikola Druca, 0122239530

ime i prezime studenta, JMBAG

SAŽETAK

Unutar ovog završnog rada će se analizirati i uspoređivati Japan i Danska u 18. st. Period Japana u pitanju je takozvani Edo period, koji je započeo u 17. st. i traje još uvijek u 18. st., dok je kod Danske u pitanju period apsolutističke vladavine, koja također započinje u 17. st. i u drugoj polovici 18. st. prelazi u prosvjećeni apsolutizam, kada nastaju bitne promjene za dansku državu. Na povijesnoj, međunarodnoj sceni, Danska se obnavlja od dvostoljetnog perioda ratovanja protiv Švedske, te biva u dobrom odnosu sa jakim silama, zauzima Grenland kao koloniju i još uvijek drži Norvešku unutar svojih granica. Japan se izolira, ujedinjuje svoj teritorij i protjeruje kršćane u nadi za obnovom od dvostoljetnog građanskog rata u Sengoku periodu. Dok je Japan svoje društvo u Edo periodu striktno držao u njihovim staležima, Danska je pridala slobodu svojem, prvenstveno seljaštvu, bez obzira na to da je u obje države seljaštvo bilo glavni izvor privrede. Moć plemstva periodično opada u Japanu, dok u Danskoj u potpunosti. Obje države u drugoj polovici 18. st. imaju nesposobne vladare iza kojih stoje ličnosti koje uzimaju moć i donose reforme. Iako ih je japanska vlada često zanemarivala, umjetnici i trgovci postaju sve bitnijim čimbenikom Edo Japana i oblikuju ga kao razdoblje izuzetno bogato kulturom, dok je prosvjetiteljstvo uzimalo maha u Danskoj, mijenjajući oblik vlasti i struju misli među stanovništvom, budeći u njemu želju za razvijanjem danskog nacionalnog identiteta.

Ključni pojmovi: Danska, Japan, seljaštvo, prosvjetiteljstvo, Edo period

SADRŽAJ

1. UVOD	1
2. POVIJESNE SCENE	2
2.1. POVIJESNA SCENA DANSKE U 18. ST.	2
2.2. POVIJESNA SCENA JAPANU U 18. ST.	3
2.3. USPOREDBA POVIJESNE SCENE.....	4
3. VLAST.....	5
3.1. VLAST U JAPANU U 18. ST.....	5
3.2. VLAST U DANSKOJ U 18. ST.....	6
3.3. USPOREDBA VLASTI.....	7
4. USPOREDBA VLADARA: IEHARU TOKUGAWA I KRISTIJAN VII.	7
5. ORGANIZACIJA DRUŠTAVA.....	9
5.1. ORGANIZACIJA DRUŠTVA U JAPANU U 18. ST.	9
5.2. ORGANIZACIJA DRUŠTVA U DANSKOJ U 18. ST.....	12
5.3. USPOREDBA ORGANIZACIJE DRUŠTVA	13
6. KULTURA.....	14
6.1. KULTURA U JAPANU U 18. ST.	14
6.2. KULTURA U DANSKOJ U 18. ST.....	15
6.3. USPOREDBA KULTURA	16
7. ZAKLJUČAK	17
8. POPIS LITERATURE	18

1. UVOD

Unutar ovog završnog rada će se usporediti Japan i Danska u 18. st. Cilj rada je prikazati bitne sličnosti i razlike među njima. Jedna od glavnih odrednica jeste ta da su obje države bile u periodu mira i obnove, te kako je kontekst ostvarenja tog mira posebno utjecalo na razvoj obje države. Na primjeru sličnih, slabih vladara u drugoj polovici 18. st. će se vidjeti kakav je to utjecaj ostavilo na njih. Također će se pokušati objasniti je li je ijedna od te dvije države bila u vidljivoj prednosti naspram druge, te u kojim poljima su nadjačavale jedna drugu.

Tijekom pisanja ovog rada, korišteni su brojni internetski izvori i knjige autora iz inozemstva, s obzirom da one najbolje opisuju ovo doba povijesti Danske i Japana. Od velike pomoći u istraživanju o Danskoj bila je knjiga Knuda J. V. Jespersena¹, kraljevskog historiografa Danske, u kojoj je vrlo jasno i cjelovito prikazao cijelu povijest Danske, uključujući i 18. st., te iznio bitne detalje o Johannu Friedrichu Struenseeu, koji je bio od velike važnosti za politiku Danske u 18. st.. Nadalje, za povijest tadašnjeg Japana, pogotovo u pogledu politike i vladara, od velike koristi je bila knjiga Karla Kimera², bivšeg studenta povijesti s Filozofskog fakulteta u Osijeku. Unutar te knjige, Kimer je podosta detaljno i opsežno istražio povijest Japana tijekom perioda kad su *shoguni* vladali, te je jedan od prvih takvim primjera u Hrvatskoj.

Unutar prvog poglavlja će se predstaviti povijesne scene Japana i Danske u 18. st., gdje se može primijetiti kako su obje zemlje započele periode obnove i mira, no razlikuju se po tome što je Danska vodila diplomaciju s ostatkom Europe, a Japan se skoro u potpunosti izolirao. Unutar drugog poglavlja će se predstaviti vlast obje države, gdje Danska biva vođena kao prosvjećena apsolutistička monarhija, a Japan kao hibrid skoro apsolutističkog vladara u obliku *shoguna*, koji je upravljao nad plemstvom sličnom feudalcima, takozvanim *daimyoima*. Unutar trećeg poglavlja će se usporediti Tokugawa Ieharu i Kristijan VII., koji su vladali Danskom i Japanom u drugoj polovici 18. st. i bili podosta slični kao vladari. Unutar četvrtog poglavlja će se usporediti organizacija društva, gdje je seljaštvo bitna poveznica obje države, no odnos prema tom seljaštvu se među njima podosta razlikuje. Na kraju, u petom poglavlju će se iznijeti temelji njihovih kultura, gdje se može vidjeti sve veća zainteresiranost za umjetninama u Japanu, s tradicijom kao velikim uzorom, dok u Danskoj od velikog značaja postaje prosvjetiteljska kultura, koja će početi oblikovati nacionalni identitet u Danskoj.

¹ Knud J. V. Jespersen, *A History of Denmark* (Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006)

² Karlo Kimer, *Japan za vladavine šoguna* (Zagreb: Ellipsis, 2023)

2. POVIJESNE SCENE

Unutar ovog poglavlja, pregledati će se povijesne scene obje države, te ih se i usporediti. Obje države su bile dijelom dugotrajnih ratova, koje će znatno utjecati na način kako će se te države oblikovati u 18. st. Na primjeru Danske će prikazati utjecaj jakih susjednih država na jednu slabu državu u obnovi. S druge strane, na primjeru Japana će se prikazati kako je skoro potpuna izolacija od stranih država utjecala na unutrašnje poslove i način života. Iako su obje države imale time dugotrajne periode mira, postojale su bitne razlike u njima.

2.1. POVIJESNA SCENA DANSKE U 18. ST.

Do 1720., kada je potpisan mirovni ugovor kojim će otpočeti najdulji period mira u danskoj povijesti³, Danska je skoro dva stoljeća vodila ratove protiv Švedske, u kojima je često dovođeno u pitanje opstanak Danske i njen suverenitet. Prema Jespersenu, ratovi koje je Danska vodila protiv Švedske su bili prikriveni ratovima koji su se vodili među većim silama u Europi, poput Francuske, koja je sudjelovala u Tridesetogodišnjem ratu, Ratu za španjolsko nasljeđe, i Francusko-nizozemskom ratu te da su im služili kao krinka iza koje su se mogli skrivati, bez veće međunarodne intervencije.⁴ Također, prema Jespersenu, razlog zbog kojeg su Danska i Švedska najvjerojatnije prestale ratovati, te uspjele normalizirati političke odnose i u današnjici, je uspon Ruskog Carstva, kome je na čelu car Petar Veliki koji je uzdigao Rusiju u supersilu.⁵ Danska je izgubila brojne teritorije koje je posjedovala na Baltiku, te potrošila brojne resurse u tim dugotrajnim ratovima protiv Švedske.⁶ Time je, kako Jespersen smatra, bila primorana drastično promijeniti svoju politiku, kako bi se obnovila i opstala. Tadašnja Europa se podosta promijenila, zbog potpisivanja Vestfalskog mira 1648. Danska također biva okružena izuzetno jakim silama, najprije Velikom Britanijom i Rusijom.⁷ Time će Danska u 18. st. primarno fokusirati na diplomaciju, kao i na vlastitu državu, što će unutar njenih granica dovesti do prosperiteta i mira sve do Napoleonskih ratova.⁸ Iako je u 18. st. bila relativno nebitna država na europskoj geopolitičkoj sceni, ipak je i dalje ostvarivala određene dobitke u pogledu kolonijalnih posjeda, od kojih je najznačajniji bio Grenland. Zauzimanje Grenlanda je ostvareno uz pomoć trgovca Hansa Egedea, koji tamo osniva prvu koloniju i promovira

³ Cristopher Hughes, *The History of Denmark: A Fascinating Guide to this Nordic Country* (Cristopher Hughes, 2020), 23.

⁴ Jespersen, *A History of Denmark*, 19.

⁵ Jespersen, *A History of Denmark*, 20.

⁶ Isto

⁷ Isto

⁸ Isto

luteransku dogmu.⁹ Kroz 18. st. stoljeće, Grenland će postati jedna od najznačajnijih kolonija u Danskom kolonijalnom carstvu, s trgovačkim monopolom nad Grenlandom 1776.¹⁰ Također, sve do 1814., Norveška je još uvijek bila dijelom danskog teritorija, kao produljenje takozvane Kalmarske unije koja je nastala u srednjem vijeku.¹¹

2.2. POVIJESNA SCENA JAPANA U 18. ST.

Japan je u 15. i 17. st., u takozvanom Sengoku periodu, bio u stanju dugotrajnog građanskog rata. Zemlja je bila podijeljena između brojnih klanova, koje su predvodili plemići zvani *daimyoi*, koji su međusobno ratovali kako bi pokušali ovladati Japanom.¹² Ova situacija će se nastaviti sve do 1603., kada Tokugawa Ieyasu, tada najmoćniji *daimyo*, ponovo ujedinjuje Japan u jedinstvenu državu, čime započinje takozvani Edo ili Tokugawa period japanske povijesti.¹³ Radikalno je promijenio vlast u Japanu, postavivši sebe kao *shoguna*, koji vlada iz novog grada i prijestolnice zvane Edo (današnji Tokyo), te je u njemu instalirana i tadašnja vlada zvana *bakufu*.¹⁴ Njegov sin Hidetada je unaprijedio ovaj sustav, tako što su *daimyoi* sada postali vazali *shogunu*, upravljajući svojim regijama zvane *han*.¹⁵ Tadašnje *daimyoe* činili su ljudi koji su se dokazali kao odani Tokugawa klanu tijekom Sengoku perioda, kao i njihove obitelji.¹⁶ Ovakav sustav vlade će trajati sljedećih 250 godina, u kojem Japan neće doživljavati ratove i probleme u stranoj politici, time omogućavajući više od dva stoljeća mira i relativnog prosperiteta.¹⁷ No Japan se u procesu također izolirao od vanjskog svijeta, smatrajući kako je kršćanstvo doprinijelo koloniziranju ostatka Azije od strane europskih sila, te su ga time potpuno zabranili u Japanu, protjerali kršćanske misionare i zabranili putovanja u inozemstvo, kao i strancima ulazak u Japan.¹⁸ Osim pojedinih nizozemskih i kineskih trgovaca kojima je dozvoljen pristup lučkom gradu Nagasakiju¹⁹, Japan postaje potpuno lišen kontakta s vanjskim

⁹ „History of Greenland“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024., <https://www.britannica.com/place/Greenland/History>.

¹⁰ Isto

¹¹ „Norway“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024., <https://www.britannica.com/place/Norway/The-16th-and-17th-centuries>.

¹² „Sengoku Period“, World History Encyclopedia, pristup ostvaren 10.6.2024., https://www.worldhistory.org/Sengoku_Period/.

¹³ „Tokugawa period“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024., <https://www.britannica.com/event/Tokugawa-period>.

¹⁴ Isto

¹⁵ Isto

¹⁶ „Tokugawa Ieyasu“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024., <https://www.britannica.com/biography/Tokugawa-Ieyasu>.

¹⁷ „Tokugawa period“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024., <https://www.britannica.com/event/Tokugawa-period>.

¹⁸ Isto

¹⁹ Isto

svijetom. To će se ponekad promijeniti, to jest izolacija će se ublažiti, što je bio slučaj u drugoj polovici 18. st. Fokus potpuno prelazi na Japan i jačanje stabilnosti države i napredak. Time se može reći kako je u geopolitičkom smislu Japan u 18. stoljeću bio praktički neaktivan.

2.3. USPOREDBA POVIJESNE SCENE

Kao što se moglo vidjeti u prijašnjim poglavljima, obje države su bile dijelom višestoljetnih ratova, Danska protiv Švedske i Japan unutar građanskog rata. Ti ratovi su ih podosta oslabili ekonomski i u geopolitički, te su obje države ušle u dugotrajne periode mira i obnove. Ti periodi mira i geopolitička neaktivnost koji slijede u 18. st. bivaju od izuzetne važnosti za razvijanje obje države, prvenstveno u postavljanju određenih temelja modernog Japana i Danske, o kojima će se više raspraviti u radu. Postoje sličnosti, ali i razlike u ove dvije, na prvi pogled, odvojene i različite države. Dugotrajni periodi ratovanja su ih iscrpili i razorili, Japan unutar svojih granica, a Danska s jednim od najbližih susjednih država. No, razlika je u tome kako su Japan i Danska održavali mir u svojim državama. Danska je bila primorana održavati dobre odnose s ostatkom Europe, gledajući kako je bila okružena mnogo jačim silama koje su mogle da ju pokore. Može se pretpostaviti, s druge strane, kako je Japan bio u strahu od utjecaja stranih sila i kultura koje bi mogle ponovno potaknuti turbulentno stanje u državi, te se time odlučuje nasilnim putem potpuno riješiti glavnih alata stranih sila u Aziji, kršćanstva i trgovine, i time u izolaciji ponovno obnoviti. Za razliku od Japana, Danska je uspijevala i ostvarivati vlast nad novim teritorijima, poput Grenlanda, te zadržati vlast nad Norveškom kao državom, dok je Japan konsolidirao svoj teritorij.

3. VLAST

Unutar ovog poglavlja, predstaviti će se kako se vlast organizirala u Japanu i Danskoj u 18. st., te kako se razlikuju. Dok je u Japanu rastao oblik feudalizma, s jakom figurom na čelu države u obliku *shoguna*, u Danskoj plemstvo gubi na važnosti, te kralj dobiva apsolutnu moć u državi. Te razlike u vlasti će se time i odraziti na ostale dijelove društva i života, čime će seljaštvo u Danskoj i građanstvo biti u lakšem i boljem položaju naspram onih u Japanu.

3.1. VLAST U JAPANU U 18. ST.

Tijekom ovog perioda japanske povijesti, car je bio simbolična figura, dok je pravu vlast obnašao *shogun* i njemu podređeni *daimyoi*. Naime, kako je prije navedeno, *daimyoi* su sačinjavali vladu zvanu *bakufu*, gdje su vršili praktički sličnu ulogu kao feudalski iz razdoblja srednjeg vijeka u Europi. Ali, ono što je dosta drugačije je što su za razliku od europskih feudalaca, koji su imali stoljetne obiteljske loze i na neki način držali pravu regionalnu vlast naspram kraljeva, kao i privilegiju okupljanja vojske, Tokugawa Ieyasu je imao pravo ne samo birati tko će biti *daimyoi*, već je time zapravo izgradio brojne, nove plemićke obitelji, dok je drugima tu moć skoro pa potpuno oduzeo. Tijekom Sengoku perioda, struktura korpusa plemićkih obitelji, to jest klanova, se konstantno i drastično mijenjala, gdje je bila česta pojava nastajanja novih klanova, te nestanka tih istih.²⁰ Ova pojava je u potpunosti razumljiva, s obzirom da se radi o dugotrajnom periodu građanskog rata, gdje unutar takvog kaosa brojni pojedinci iskorištavaju priliku da prigrabe sebi moć, bogatstvo i potencijalnu vlast u budućnosti, no s obzirom na ratno stanje, nemaju vremena i priliku da temeljito izgrade svoju dinastiju kojom bi bili stabilni feudalski u budućnosti. Naravno, ovakav sustav, koji je u potpunosti nestabilan, nije poželjan i koristan za budućnost Japana, nakon završetka Sengoku perioda. Time je Tokugawa Ieyasu stvorio stabilnu strukturu plemstva, tako što je svojim saveznicima iz rata dodjelio titule *fudai daimyoo*, što označava njihov viši status unutar plemstva, poput grofova ili vojvoda u Europi, s važnim japanskim regijama pod njihovom upravom te drastično povećanim imetkom i plaćama.²¹ S druge strane, nižu titulu *tozama daimyoo*, što bi u Europi bili baruni, je dodijelio onima koji su bili njegovi neprijatelji tokom rata, nakon što su se predali, te je njihove manje regije postavio među regijama *fudai daimyoo*, iz strateških razloga te nemogućnosti njihove kasnije pobune, kao i to što im je smanjen imetak.²² Uz ovakvu ovlast stvaranja politike koja će se prožimati kroz Edo period, te činjenicom kako je car unutar Edo

²⁰ Kimer, *Japan za vladavine šoguna*, 175.

²¹ Kimer, *Japan za vladavine šoguna*, 175-176.

²² Isto

perioda bio samo simbolična figura bez prave moći, poput cara Go-Yozeia koji je bio primoran priznati Ieyasua kao *shoguna*²³, Ieyasu i budući *shoguni* će uistinu imati pravu i najveću vlast unutar države, bez obzira na to što je titula bila originalno vojnog podrijetla i što je Edo period bio doba mira i relativne stabilnosti. Ovakav sustav se nastavio i tijekom 18. stoljeća, tijekom kojeg su još uvijek vladali *shoguni* iz obitelji Tokugawa, bez obzira na određene probleme koji su nastajali u vlasti. Neki od njih su korupcija koja se prožimala kroz upravu *shogunovog* dvora, te vraćanje određenih ovlasti *daimyoima* koje su izgubili od početka Edo perioda. Također, bilo je par slučajeva gdje *shogun* nije imao apsolutnu moć kao prije, kao u slučaju Tokugawa Ieharua, o kojem će se pomnije raspraviti unutar ovog rada

3.2. VLAST U DANSKOJ U 18. ST.

Dok je Japan gradio svoju politiku u obliku sličnom srednjovjekovnom feudalizmu, Danska se odmakla od takvog sustava vlasti više od stoljeća prije. Kao i brojne druge europske države, prema uzoru na Francusku kojom je vladao Luj XIV, koji je takav sustav i osmislio, Danska će 1660. postati apsolutističkom monarhijom. Kralj ima apsolutnu moć i konsolidiranu vladu/dvorske službenike oko sebe u dvoru, čime plemstvo drastično gubi svoju moć i važnost. Neke od ovlasti koje gube su posjedovanje velike količine obradive zemlje u državi, na kojoj su radili kmetovi, te ovlast okupljanja vojske u ime kralja. Apsolutizam će biti prisutan i u 18. st., te jedina promjena koja će se odviti je prijelaz na prosvjećeni apsolutizam, koji se prvenstveno pojavljuje tijekom režima Kristijana VII. i njegovog osobnog liječnika Johanna Friedricha Struenseea, o kojem će se više raspraviti unutar ovog rada. Bitno je samo za početak naglasiti kako je, prema Jespersenu, Struensee jedan od glavnih ljudi koji su pridonijeli dolasku ovakve ideje vlasti u Dansku, kao i osoba koja je tu ideju u praksi i prozeo na konkretan način.²⁴ Naime, Jespersen čak navodi kako je u Danskoj prosvjećeni apsolutizam najviše zaživio, naspram drugih europskih država, jer je u Danskoj mišljenje stanovništva bilo važnije nego u drugim zemljama, poput Habsburške Monarhije koja je isti sustav vlasti upražnjavala.²⁵ To znači kako je kralj u biti trebao provoditi promjene i reforme u dobrobit stanovništva, to jest prema njihovim zahtjevima, a ne toliko prema svojoj vlastitoj volji i za svoju korist. Apsolutna vlast je zapravo omogućila lakše sprovođenje tih promjena i reformi.

²³ Kimer, *Japan za vladavine šoguna*, 177.

²⁴ Jespersen, *A History of Denmark*, 51.

²⁵ Isto

3.3. USPOREDBA VLASTI

Kao što se moglo vidjeti u prijašnjim poglavljima, i u ovoj sferi se mogu pronaći bitne sličnosti i razlike. Iako su obje zemlje u biti imale snažne figure na vrhu vlasti, apsolutističkog kralja i *shoguna*, bitna razlika se pronalazi u pogledu plemstva. Japan daje veću važnost svom plemstvu, *daimyoima*, koji bivaju podređeni *shogunu*. U Danskoj to isto plemstvo gubi svoju zemlju i važnost, najvažnije od toga pravo na okupljanje vojske, te je u sličnoj situaciji u kojoj su bili *tozama daimyoi*. Također, danski prosvjećeni apsolutizam dijeli i pokoje karakteristike s demokracijom, s obzirom da se uvažavaju mišljenja naroda u tome kako se treba voditi državu, donoseći promjene koje su išle u korist naroda i seljaka. Ipak, u 18. st., kao i u Danskoj, postoje određeni periodi u kojima su japanski dvorski službenici imali veće ovlasti naspram *daimyoa*, čime su bili bliži danskom tipu apsolutističkog dvora.

4. USPOREDBA VLADARA: IEHARU TOKUGAWA I KRISTIJAN VII.

Vrlo zanimljiv detalj jeste taj da su u drugoj polovici 18. stoljeća, specifično od 1760-tih pa nadalje, Japanom i Danskom vladali vrlo slični vladari, Tokugawa Ieharu i Kristijan VII., prikazani kao nesposobni vladari iza kojih stoje osobe s pravom vlašću.

Od 1760. Tokugawa Ieharu vlada kao *shogun*, iako on tu poziciju nije uistinu upražnjavao u političkom smislu, te je opisivan kao izuzetno neuredan, lijen i hedonistički vladar.²⁶ Vrlo je sličan svojem ocu, prijašnjem *shogunu* Tokugawi Ieshigeu²⁷, te time nije neobično za pomisliti kako bi sam Ieharu bio takav, s obzirom da kao i brojni drugi nesposobni vladari kroz povijest, odrastao je u vrijeme mira, bez snažnog uzora u ocu, koji bi ga naučio kako efikasno vladati nakon što naslijedi njegovu poziciju. Iako je naizgled to pogubno za državu, često su tipovi vladara poput Ieharua korisni za elitu države, koji koriste slabost vladara kako bi sebi osigurali bolju poziciju u vlasti i time zapravo vodili državu u pozadini. Ta osoba tijekom vladavine Ieharua biva Tanuma Okitsugu, dvorski upravitelj o kojem japanski povjesničari, prema Karlu Kimeru, mnogo više pišu i raspravljaju nego o Ieharuu kao *shogunu* tog perioda.²⁸ Kroz svoje djelovanje i vezu s suprugom Ieharua, sakupljao je sve više moći i privrženost raznih *daimyoa* i dvorskih službenika.²⁹ Naime, dvije stvari koje je Tanuma tijekom svoje 'vladavine' radio su uistinu rijetke i neobične gledajući širi kontekst Edo perioda: dobar

²⁶ Kimer, *Japan za vladavine šoguna*, 202.

²⁷ Kimer, *Japan za vladavine šoguna*, 203.

²⁸ Isto

²⁹ Isto

odnos s trgovcima (o kojima će se više reći u opisu društva), te parcijalno otvaranje svijetu u pogledu trgovine. Iako je to već bio donekle slučaj s Nizozemskom i Kinom kod prije navedenog Nagasakia, Tanuma je tu trgovinu proširio, te također otvorio vrata i Rusiji, s kojom se trgovalo na sjevernim otocima Japana, poput Hokkaida i Kurilskih otoka.³⁰ Osim toga, Tanuma se također se snažno oslanjao na poljoprivrednike, kao što je uvijek bio slučaj u Edo periodu (o čemu će se više raspraviti u opisu društva). No, zbog brojnih problema koji su zadesili stanovništvo tijekom njegove vlasti, poput nestašica hrane i loših uroda, kao i njegove korupcije (primanja darova), u periodu nakon smrti Ieharua biva lišen većine bogatstva, pritvoren, te njegov sin ubijen 1784.³¹

S druge strane, u isto vrijeme u Danskoj vlada Kristijan VII., koji je okrunjen 1766.³² Iako je vrlo sličan Ieharuu u pogledu nesposobnosti u vladanju, te hedonizmu i promiskuitetu, nesposobnost Kristijana VII. proizlazi iz činjenice da je patio od šizofrenije³³. Naravno, kao i u slučaju Ieharua, ovo je pogubno za stanje države, pogotovo jedne koja je još uvijek u periodu obnove. Naravno, nije jedini vladar u povijesti koji je postavljen na tron bez obzira na činjenicu da je patio od jedne izuzetno pogubne mentalne bolesti. Ipak, bitno je naglasiti kako mu je u svakom pogledu, kao apsolutističkom kralju, otežala staloženo i pravodobno vladanje državom. Ali, kao i u slučaju Ieharua, poziciju 'vladara' je preuzeo njegov osobni liječnik podrijetlom iz Njemačke, Johann Friedrich Struensee³⁴. Jespersen podržava ideju da je Struensee tijekom godina njegove političke aktivnosti bio pravi vladar Danske, te kako je u mnogo čemu iskoristio mentalno stanje kralja.³⁵ Svoju blisku poziciju uz Kristijana VII. je prigrabio kroz određene veze na danskom dvoru, te se pridružio kralju kao pratnja na njegovom putu kroz Europu 1768-1769³⁶, gdje je vrlo vjerojatno imao priliku da se iskaže vrsnim doktorom i čovjekom vrijednim povjerenja. Iako nije bila dugog vijeka, od 1770-1772.³⁷, Struenseeova vladavina je bila vrlo plodonosna i uspješna, tijekom koje je uspio provesti brojne reforme i promijeniti političku sferu Danske, što se tiče dvorskih službenika³⁸. Naime, ono što je okončalo njegovu vlast jeste

³⁰ Isto

³¹ „Tanuma Okitsugu“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024., <https://www.britannica.com/biography/Tanuma-Okitsugu>.

³² Jespersen, *A History of Denmark*, 51.

³³ „Christian VII“, Rosenborg, pristup ostvaren 10.6.2024., <https://www.kongernessamling.dk/en/rosenborg/person/christian-vii/>.

³⁴ Jespersen, *A History of Denmark*, 51.

³⁵ Isto

³⁶ „Johann Friedrich, count von Struensee“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024., <https://www.britannica.com/biography/Johann-Friedrich-Graf-von-Struensee>.

³⁷ Jespersen, *A History of Denmark*, 51.

³⁸ „Johann Friedrich, count von Struensee“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024., <https://www.britannica.com/biography/Johann-Friedrich-Graf-von-Struensee>.

činjenica da je bio ljubavnik žene Kristijana VII., kraljice Karoline Matilde, koja mu je uvelike omogućila da si prigrabi moć i vlast u dvoru.³⁹ Određeni dio dvora je otkrio za ovaj preljub, te su uspjeli primorati Kristijana VII. da izda potjernicu za Struenseea, te je time osuđen na smrt 1772. i kraljica biva prognana u Hannover.⁴⁰

Iako su drastično udaljene jedno od druge, vrlo je očito kako su i Japan i Danska u ovom dobu 18. st. imale vrlo slične situacije na svojim dvorovima: nesposobne vladare, te vrlo sposobne osobe koje su koristile priliku za upravljanjem države. Bitno je za naglasiti kako su i Tanuma i Struensee potjecali iz skromnih građanskih korijena, čime je njihov uspon ka moći još kompleksniji i nevjerojatan, pogotovo u slučaju Tanume, s obzirom na nemogućnost napretka kroz staleže u njegovom društvu. Obojica su uspjeli izvršiti brojne promjene u vlasti i ekonomiji, te je bitno primijetiti kako su obojici od velike koristi bili supruge službenih vladara. Ipak, oba pojedinca su vrlo neslavno završili, te iako su brzo i bez presedana prigrabili sebi moć, time su je ubrzo i izgubili nakon smjene vladara njihovih država, s obzirom na to da je njihova nesposobnost u vladanju i omogućila njima da prigrabe vlast za sebe.

5. ORGANIZACIJA DRUŠTAVA

Unutar ovog poglavlja, usporediti će se kako se društvo organiziralo u ove dvije države u 18. st. Iako su u obje države poljoprivrednici imali veliki značaj za ekonomiju, u Japanu su seljaci bili ograničeni staležima, dok u Danskoj dobivaju brojne slobode. Posebnosti njihovih društava jesu te da u Danskoj poljoprivrednici počinju osnivati preteče modernih preduzeća, dok su u Japanu trgovci i zanatlije ostvarivali uspjeh u pogledu ekonomije, no politički su bili najograničeniji stalež.

5.1. ORGANIZACIJA DRUŠTVA U JAPANU U 18. ST.

Kako bi se stabilnost u Japanu održala, bez oslonca na vanjske države, bilo je potrebno poduzeti radikalne mjere. Glavna od tih mjera je ta da se zamrznu staleži, to jest društveni poredak u Japanu.⁴¹ Time je skoro svaki stanovnik ostao u onom staležu u kojem je rođen i nije mu bilo dopušteno pomjerenje iz tog staleža, kojih je bilo četiri: samuraji, seljaci, umjetnici i trgovci.⁴² Može se pretpostaviti kako je tadašnja vlada tim potezom htjela ostvariti stabilnost na način da svaki stalež izgradi svoje sposobnosti i vještine time što će se držati svoje sfere

³⁹ Jespersen, *A History of Denmark*, 51-52.

⁴⁰ Jespersen, *A History of Denmark*, 52.

⁴¹ „Tokugawa period“, Britannica, pristup ostvaren 11.6.2024., <https://www.britannica.com/event/Tokugawa-period>.

⁴² Isto

društva i zanata. Također su zabranili i jačanje pojedinaca na način da kupuju zemljišta i nekretnine. Time su njihovi novčani pridonosi bili jači.⁴³ Naime, iako je pri prvom pogledu ovaj sustav ograničen i strog, bio je većinu vremena od koristi i vlasti i stanovništvu, s obzirom da je svaki stalež mogao potpuno biti posvećen svojoj struci i poslovima, unapređujući svoje vještine i osiguravajući relativno stabilnu ekonomiju. Ipak, u 18. st. se pojavljuju povremeni ekonomski problemi, koji će negativno utjecati na stabilnost njihovih života. Neki od njih su nedostatak ruda za izradu novca, te problem pronalaska valute kojom bi se cijelo stanovništvo koristilo.⁴⁴

Prije opisano stanje poboljšane ekonomije i stabilnosti je bilo prisutno u 17. st. i ranom 18. st.⁴⁵, bez obzira na prije navedene probleme u monetarnom sustavu. Glavni sektor na koji se *bakufu* fokusirao je bila poljoprivreda, koja je donosila najveće prihode. Ovo je bio razuman potez, s obzirom na to da je, prema izvorima, 80 posto stanovništva Japana u to doba bilo sačinjeno od seljaka.⁴⁶ Prema Beasleyu, ideal koji je vodio japansko selo i seljake jeste taj da žive u miru koji je donio Edo period, u skromnosti i da si mogu omogućiti plaćanje poreza.⁴⁷ No seljaštvo u isto vrijeme nije uvijek bilo previše zadovoljno stanjem njihovog života, s obzirom na to da je u 18. st. česta pojava bila pobuna seljaka, najčešće protiv vođa sela i seljaka zelenaša, koji nisu pripadali samurajskom staležu.⁴⁸ Tanumu i njegov režim se smatralo zaslužnima za te brojne nemire i glad među seljaštvom.⁴⁹ Time se može reći kako je poljoprivredna proizvodnja polako, ali postepeno znala opadati. Viši staleži koji su nadgledali seljački stalež, to jest *daimyoi* i samuraji, su zbog toga doživljavali novčane poteškoće. Njihovi prihodi su dolazili iz plaće koju im je *bakufu* dodjeljivao u obliku stipendija, bazirano na tome kolika im je proizvodnja bila uspješna, te su time i ta dva staleža tokom 18. st. u određenoj mjeri zaostajala za drugim sektorima ekonomije.⁵⁰

S druge strane, trgovci i zanatlije/umjetnici, koji su najniži staleži u Edo periodu, i prema *bakufu* često okarakterizirani kao nepotrebni društvu, su najviše prosperirali u 18. st. Nekoliko razloga se mogu navesti kako bi se objasnio njihov ekonomski uspjeh. Kao što je prije

⁴³ Isto

⁴⁴ Kimer, *Japan za vladavine šoguna*, 203.

⁴⁵ Isto

⁴⁶ Isto

⁴⁷ W. G. Beasley, *The Japanese Experience: A Short History of Japan* (London: Weidenfeld & Nicolson, 1999), 163.

⁴⁸ Beasley, *The Japanese Experience*, 163-164.

⁴⁹ „Tanuma Okitsugu“, Britannica, pristup ostvaren 11.6.2024., <https://www.britannica.com/biography/Tanuma-Okitsugu>.

⁵⁰ „Tokugawa period“, Britannica, pristup ostvaren 11.6.2024., <https://www.britannica.com/event/Tokugawa-period>.

navedeno, iako su postojali problemi koji su zahvaćali selo i poljoprivredu u 18. st., proizvodnja je ipak bila dovoljno jaka kako bi se omogućili viškovi i zalihe raznovrsnih dobara.⁵¹ Prema Beasleyu, to je omogućavalo brz razvoj i širenje gradova, čime su trgovci i umjetnici imali sve više prilika za prodaju i kupnju.⁵² *Daimyo* grada u kojem su ti staleži bili smješteni im je također nudio porezne privilegije, s obzirom na to da su bili potrebni za opskrbu samuraja koji u njemu žive.⁵³ Iako su imali najmanje mogućnosti u društvu kao staleži, ipak su uspjeli postati njegov najbogatiji sloj, gradeći imetak kroz porezne olakšice i često trgovanje, čime će se japanska kultura poprilično razviti u 18. st. Tanuma je jedan od značajnijih vladara koji je vidio veliku korist od trgovačkog staleža, te je često poticao trgovce da iskoriste svoj veliki kapital za izgradnju i unapređenje infrastrukture gradova i otvaranja novih poljoprivrednih površina. No prema Kimeru, Tanuma je također htio podosta lišiti trgovce njihove autonomije, grupirajući ih u udruge kojima bi imao jaču i detaljniju kontrolu nad njihovim financijama.⁵⁴ Ovime se može zaključiti kako su društvo i privreda u tadašnjem Japanu bili nisu reflektirali istu stvarnost. Moćniji staleži i seljaci suočavali s problemima, bez obzira na to što su seljaci u očima vlasti bili glavni sektor privrede, a *daimyoi* i samuraji bili staleži s najvećim pravima. Trgovci i drugi slični staleži doživljavali poprilične uspjehe u pogledu ekonomije, dok su politički kao stalež smatrani nepotrebnima i s najmanje ovlasti.

⁵¹ Beasley, *The Japanese Experience*, 152.

⁵² Beasley, *The Japanese Experience*, 153.

⁵³ Beasley, *The Japanese Experience*, 164.

⁵⁴ Kimer, *Japan za vladavine šoguna*, 203.

5.2. ORGANIZACIJA DRUŠTVA U DANSKOJ U 18. ST.

Kao što Jespersen navodi, dok su u drugim zemljama u Europi, poput Francuske, bujale velike i značajne revolucije vođene građanstvom protiv kraljevskih režima, Danska je s druge strane i dalje uživala u miru i stabilnosti.⁵⁵ Glavni razlog tomu, koji Jespersen navodi, je taj da je zemljom vladao iznimno transparentan apsolutistički režim, koji je vrlo brzo i efikasno odgovarao na probleme i pitanja svog građanstva.⁵⁶ Prosvijećeni apsolutizam je uspio značajno poboljšati kvalitetu života stanovništva i njihovu uključenost u politiku, čime je stavljen veći fokus na njihov boljitak na način koji odobrava kralj i ima veliku odgovornost.⁵⁷ Brojne reforme su provedene u drugoj polovici 18. st., čime je i država i društvo poprimilo novi oblik.⁵⁸ Te reforme, naravno, je osmislio i sproveo Struensee tijekom svoje dvogodišnje vlasti u državi, te iako je ubrzo smaknut, reforme su još uvijek ostale važeće, čime je njegov rad u konačnici bio uspješan.

Iako je društvo još uvijek u velikom broju pripadalo seljačkom sloju, te privreda bila snažno vezana uz poljoprivredu, način na koji oni posluju i drugi čimbenici društva su se promijenili. Aristokracija je ubrzano gubila moć u društvu, koja prelazi u ruke birokrata iz srednje klase kojima upravlja apsolutistički kralj. Poljoprivrednici su uz pomoć velikih agrarnih reformi postajali sve značajniji dio društva, jer je populacija u Europi i Danskoj sve više rasla u drugoj polovici 18. st., te su s velikih polja, na kojima su proizvodili dovoljno za preživljavanje, prelazili u sustav privatnih polja, u kojima su proizvodili viškove za izvoz i time, prema Jespersenu, započeli s poslovanjem u obliku modernih poduzeća.⁵⁹ Seljaštvo se u potpunosti emancipiralo i postalo glavni temelj kojim je apsolutistička vlast jačala državu. Postoje još dva velika koraka koja su promijenila dansko društvo, oba ostvarena 1788. Jedan od njih je uklanjanje pripisivanja, čime su seljaci dobili slobodu kretanja sa zemlje na kojoj su rođeni. Time su postali velika i slobodna radna snaga. Drugi korak je prijenos privilegije novačenja vojske u ruke vlade/kralja, čime se omogućila veća sigurnost za Dansku.⁶⁰ Tim potezom se Danska udaljila od feudalnog načina okupljanja vojske, gdje je tu ulogu vršilo plemstvo u svojim regijama.

⁵⁵ Jespersen, *A History of Denmark*, 50.

⁵⁶ Isto

⁵⁷ Isto

⁵⁸ Isto

⁵⁹ Jespersen, *A History of Denmark*, 53.

⁶⁰ Jespersen, *A History of Denmark*, 55.

5.3. USPOREDBA ORGANIZACIJE DRUŠTVA

Kao i na povijesnoj sceni, Japan i Danska su imale podosta sličnosti, ali i bitnih društvenih razlika u 18. st. Obje zemlje su se značajno oslanjale na seljaštvo i poljoprivredu kao temelje svoje privrede. Danska u drugoj polovici 18. st. pravi u ovom pogledu veliki iskorak naspram Japana, time što je seljaštvu pružena sloboda, čime se napušta zastarjeli feudalni sustav i seljaci postaju vlasnici svoje zemlje i stvaraju poduzeća kojima su jačali izvoz i svoju internacionalnu trgovinu. S druge strane, Japan je smanjio slobode svojih seljaka u nadi za stabilnom i bogatom ekonomijom, i iako je u 17. st. to bio slučaj, u 18. st. su pobune bile sve češća pojava zbog režima stvorenog od strane Tanume, čime se može zaključiti kako je slobodniji i bogatiji život danskog seljaštva išao u korist danskog vlasti. Stanje u Danskoj se također razlikuje od onoga što je Tanuma upražnjavalo s trgovcima, s obzirom na to kako je Tanuma htio što veću kontrolu nad poslovanjem trgovaca i njihovu grupaciju, a ne samostalnost kao kod seljaka u Danskoj. Ono što još povezuje ove dvije zemlje u to doba je sve veće opadanje i slabljenje moćnih plemićkih i ratničkih staleža. Dok je u Danskoj srednja klasa uzimala njihove položaje i dužnosti, u Japanu su slabili iz ekonomskih razloga, s obzirom da je njihovo bogatstvo ovisilo o rezultatima poljoprivrede, koja je imala česte periode neuspjeha u 18. st. Naravno, takvo stanje za japansko plemstvo biva privremeno, to jest ne gube svoje pozicije i autoritet u potpunosti, kao što je slučaj u Danskoj. Time se može zaključiti kako su privreda i društvo u Danskoj bili u boljoj poziciji nego u Japanu, ali takvo stanje neće zadugo trajati, s obzirom na to da će Napoleonski ratovi to stanje promijeniti nagore. Japan će se nastaviti kretati istim putem sljedećih 60 i nešto godina nakon pada apsolutističke monarhije u Danskoj 1814.

6. KULTURA

Unutar ovog poglavlja, prikazati će se temelji kulture obiju država u 18. st. Dok je Danska prihvatila prosvjetiteljstvo kao temelj svoje kulture, te budila težnje za nacionalnom državom, u Japanu sve više raste umjetnost i okret prema staroj kulturi Japana kao uzoru za budućnost umjetnosti. Time kultura poprima dosta drugačije oblike u ove dvije države, gdje je u Danskoj kultura imala političkog značaja, a u Japanu omogućila nižim staležima da prikazuju svoj svakodnevni život kroz umjetnost.

6.1. KULTURA U JAPANU U 18. ST.

S obzirom na to da je Edo period bio izuzetno mirno razdoblje, te da su trgovci i umjetnici uživali značajno bogatstvo u društvu tadašnjeg razdoblja, kultura u Japanu uspijeva ostvariti velike uspjehe i razvoj. Zbog izolacije, umjetnost pronalazi uzor u staroj japanskoj tradiciji, kao što je bio slučaj u Europi za vrijeme renesanse u kojoj se uzor traži u antici. U takvoj atmosferi proizlazi novi stil, zvan *rinpa*.⁶¹ Stil se koristi u brojnim aspektima života, to jest brojne kućne i dekorativni predmeti su bili ukrašeni njime, živopisnim bojama i tematikom prirode i japanskih legendi.⁶² Drugi popularni stil koji izniče u Edo periodu je *ukiyo-e*, koji svojim preslikama svakodnevnog života na drvenim pločama, reflektira razvoj gradova, građanstva. Mnogi građani su posjedovali umjetnine, s obzirom na to da su imali veće financijske mogućnosti, ali su im staleži ograničavali broj mogućnosti za trošenje tog novca.⁶³ U *ukiyo-e* stilu se mogu vidjeti naznake toga kako je japansko društvo počelo vidjeti značaj građanskog sloja i života. To je vidljivo u tome što se baziraju na svakodnevnim scenama, te ne toliko individualnim ličnostima. Također se osjeti se i njihovo kolektivističko gledanje na društvo. Kroz *rinpa* stil se vidi kako japansko društvo također cijeni tradiciju i kulturalnu baštinu njihovih predaka, što je slučaj i u modernom Japanu. Kazalište je također doživjelo značajan razvoj, s nastankom vrste drame zvanom *kabuki*, kojom se prožimaju neobični, živahni kostimi i gluma.⁶⁴ Značaj ovog razdoblja se može osjetiti još uvijek u današnjem Japanu, s obzirom da brojni japanski mediji, poput *anime* i *manga* serijala, te serija i filmova, prikazuju i istražuju ovo razdoblje japanske povijesti, te brojni umjetnici koriste stilizirane verzije *rinpe* i *ukiyo-ea* u svojim radovima.

⁶¹ „Art of the Edo Period (1615-1868)“, TheMet, pristup ostvaren 12.6.2024., https://www.metmuseum.org/toah/hd/edop/hd_edop.htm.

⁶² Isto

⁶³ „Art of the Pleasure Quarters and the Ukiyo-e Style“, TheMet, pristup ostvaren 12.6.2024., https://www.metmuseum.org/toah/hd/plea/hd_plea.htm.

⁶⁴ „Kabuki“, Britannica, pristup ostvaren 12.6.2024., <https://www.britannica.com/art/Kabuki>.

6.2. KULTURA U DANSKOJ U 18. ST.

Kako je u drugoj polovici 18. st. Danska postala prosvjećena apsolutna monarhija, prosvjetiteljska kultura postaje prisutna i značajna. Tada rastuća srednja klasa Danske postaje sve više zainteresirana za ideje koje je prosvjetiteljstvo donosilo sa sobom, s obzirom da se zalagalo za slobodu ljudi.⁶⁵ Kraljevi Danske, poput Frederika V. i Kristijana VII., su također prihvatili ideje prosvjetiteljstva, koje se predstavljaju kroz *motto*⁶⁶ oba kralja, kao što su domovina i brižnost.⁶⁷ To je značilo kako su u tadašnjoj Danskoj ideja države slične naciji i interesi naroda bili bitni vlasti, to jest kralju. Također bitan detalj u tadašnjoj danskoj kulturi je sve jače promišljanje o tome tko su zapravo Danci i što čini njihov identitet. Naime, velika promjena u danskoj kulturi i javnosti, koju je sproveo Johann Friedrich Struensee, jeste ta da je uklonio cenzuru medija i tiska, u duhu prosvjetiteljstva, te tom reformom omogućio mnogo veću slobodu govora nego što je dotad bio slučaj.⁶⁸ Iako je ideja uklanjanja cenzure od strane Struenseea bila poprilično liberalna, s druge strane je uspjela utjecati loše na njemačku manjinu unutar Danske. Bitni faktori su ti da je Struensee bio Nijemac, te da je uspio podosta lako prigrabiti apsolutnu moć u državi. Mnogi Danci su poprimili podosta loša mišljenja o Nijemcima. Nastali su loši stereotipi o njima, šireći ideju o tome kako bi mogli oduzeti moć Dancima unutar države, kao što je to uspio sam Struensee.⁶⁹ Iako su ovakva mišljenja savršena za stvaranje panike, u potpunosti su razumljiva, s obzirom na to da je Danska bila država u obnovi. U javnosti je Struensee bio osuđen i pogubljen zločinac, bez obzira na liberalne reforme koje je sproveo, te je time njegov ugled poprilično uništen. To je utjecalo i na ugled drugih Nijemaca u Danskoj. Prema Jespersenu, time se može se reći kako je netrpeljivost prema strancima, specifično Nijemcima, ali i Norvežanima, sve više rasla. 1776. Nijemcima biva zakonom zabranjeno obnašanje javnih službi, te je tim istim zakonom dozvoljeno držanje javnih službi samo onima danske nacionalnosti, bez obzira na njihov jezik/etnicitet.⁷⁰ Ovu ideju podržava i Hughes, iako navodi kako je cenzura ponovno uvedena 1799.⁷¹ Kako Jespersen navodi, mir je održan na način da se odvijao val propagandnih proslava koje bi zadovoljile Dancima, uvjeravajući ih kako taj zakon vrednuje njihov identitet, oduzimajući mogućnost stranim doseljenicima da ostvare moć u Danskoj. Vrjednovala su se i ostale kulture i govorne

⁶⁵ „The Age of Enlightenment and Napoleonic Wars: History of Denmark between 1771-1814“, SpottingHistory.com, pristup ostvaren 12.6.2024., <https://www.spottinghistory.com/historicalperiod/enlightenment-napoleonic-wars-denmark/>.

⁶⁶ Fraza koja objedinjuje ideje pojedinca ili institucije

⁶⁷ Jespersen, *A History of Denmark*, 102.

⁶⁸ Jespersen, *A History of Denmark*, 197.

⁶⁹ Jespersen, *A History of Denmark*, 197.

⁷⁰ Isto

⁷¹ Hughes, *The History of Denmark*, 21-26.

skupine u Danskoj, to jest njihova multikulturalnost, te kojima se nalagalo da se drže ciljeva napretka i službe svojoj državi.⁷²

6.3. USPOREDBA KULTURA

U prijašnjim se poglavljima moglo vidjeti kako su se kulture u Japanu i Danskoj podosta razlikovale. Dok je u Japanu sve više rastao interes za umjetnošću i teatrom, koji su bili inspirirani tradicijom, u Danskoj je kultura više oblikovala nacionalni identitet u državi. U Japanu se u kulturi i umjetnosti odražavao život građanstva kakav je, dok je u Danskoj nastajala težnja da se stanje života promijeni, jačanjem i stvaranjem identiteta Danaca, makar bilo ostvareno oduzimanjem prava onima koji su u Dansku dolazili kao doseljenici, poput Nijemaca. Bitno je isto za naglasiti kako japanska umjetnost iz 18. st. još uvijek ima utjecaja u modernoj japanskoj kulturi, čime se može reći kako je nadživjela tadašnju dansku kulturu. Danska kultura, to jest prosvjetiteljstvo, je bilo odraz tadašnjeg vremena, društva i misli, čime se može reći kako su ga druge struje misli zamijenile kroz stoljeća. Ipak, prosvjetiteljstvo je ostavilo trag na politiku Danske i poduprlo buđenje nacionalne svijesti u Danskoj, iako se vizija te nacije mijenjala zajedno s promjenama u svijetu i domaćoj politici Danske u kasnijim stoljećima.

⁷² Jespersen, *A History of Denmark*, 197-198.

7. ZAKLJUČAK

Kroz rad se vidjelo kako je period mira koji je uslijedio nakon ratovanja protiv Švedske imao pozitivan učinak, u kojem su se donijele brojne reforme u korist seljaka i stanovništva, kroz jaku i stabilnu apsolutističku vlast. U Japanu je učinak bio u određenim sferama slabiji, u vidu ekonomije i određenih perioda nestabilnosti u politici. Iako su Tanuma i Struensee na vrlo sličan način ugrabili moć od slabih vladara, Struensee je bio vrlo koristan utjecaj na Dansku, dok je Tanuma stvorio mnoge probleme svojom korupcijom. Vidjelo se kako su i Danska i Japan uistinu jesu imale bitne sličnosti i na povijesnoj i kulturnoj/društvenoj razini, ali i razlika koje su iznjedrile uspjehe u različitim poljima u obje države. Dok je Danska bila uspješnija na ekonomskom polju, održavši dobre međunarodne odnose i pridavši slobode seljaštvu, Japan je s druge strane ostvario iznimne uspjehe na kulturalnom polju, okrenuvši se tradiciji i unaprijedivši je za moderne ukuse i započevši kulturalnu baštinu koja traje i u današnjem Japanu. Po pitanju vlasti su imale sličnost u tome kako je vlast konsolidirana većinski u jednom čovjeku, apsolutističkom monarhu i *shogunu*, ali su se bitno razlikovale po pitanju plemstva, gdje je japansko plemstvo uživalo mnogo veću moć i ugled, bez obzira na povremene opade. Uistinu je neobična koincidencija u tome kako su objema državama u drugoj polovici 18. st. vladali vrlo slični, nesposobni vladari, iako se Kristijan VII. ipak prikazao uspješnijim time što se zalagao za prosvjetiteljstvo kao glavnu karakteristiku tadašnje danske kulture i politike, dok je Ieharu ostao relativno nezapamćen i neupadljiv u japanskoj historiografiji. Također se da primijetiti rani početak nacionalizma u Danskoj, dajući liberalni duh državi i društvu, dok se Japan vraćao tradicionalnosti i u sferi kulture i politike. Iznimno je interesantno istraživati o ovim dviju državama, koje su u mnogo čemu drugačije od svojih europskih i azijskih susjeda, ali i mnogo čemu primaju novine iz tih zemalja i čine ih boljim na svoj način.

8. POPIS LITERATURE

1. „Art of the Edo Period (1615-1868)“, TheMet, pristup ostvaren 12.6.2024.,
https://www.metmuseum.org/toah/hd/edop/hd_edop.htm.
2. „Art of the Pleasure Quarters and the Ukiyo-e Style“, TheMet, pristup ostvaren 12.6.2024.,
https://www.metmuseum.org/toah/hd/plea/hd_plea.htm.
3. Beasley, W. G. *The Japanese Experience: A Short History of Japan*. London: Weidenfeld & Nicolson, 1999.
4. „Christian VII“, Rosenborg, pristup ostvaren 10.6.2024.,
<https://www.kongernessamling.dk/en/rosenborg/person/christian-vii/>.
5. „History of Greenland“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024.,
<https://www.britannica.com/place/Greenland/History>.
6. Hughes, Cristopher. *The History of Denmark: A Fascinating Guide to this Nordic Country*. Cristopher Hughes, 2020.
7. Jespersen, Knud J. V. *A History of Denmark*. Basingstoke: Palgrave Macmillan, 2006.
8. „Johan Friedrich, count von Struensee“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024.,
<https://www.britannica.com/biography/Johann-Friedrich-Graf-von-Struensee>.
9. „Kabuki“, Britannica, pristup ostvaren 12.6.2024., <https://www.britannica.com/art/Kabuki>.
10. Kimer, Karlo. *Japan za vladavine šoguna*. Zagreb: Ellipsis, 2023.
11. „Norway“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024.,
<https://www.britannica.com/place/Norway/The-16th-and-17th-centuries>.
12. „Sengoku Period“, World History Encyclopedia, pristup ostvaren 10.6.2024.,
https://www.worldhistory.org/Sengoku_Period/.
13. „Tanuma Okitsugu“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024.,
<https://www.britannica.com/biography/Tanuma-Okitsugu>.
14. „The Age of Enlightenment and Napoleonic Wars: History of Denmark between 1771-1814“, SpottingHistory.com, pristup ostvaren 12.6.2024.,
<https://www.spottinghistory.com/historicalperiod/enlightenment-napoleonic-wars-denmark/>.
15. „Tokugawa Ieyasu“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024.,
<https://www.britannica.com/biography/Tokugawa-Ieyasu>.

16. „Tokugawa period“, Britannica, pristup ostvaren 10.6.2024.,
[https://www.britannica.com/event/Tokugawa-period.](https://www.britannica.com/event/Tokugawa-period)